

הי"ר י. הורביץ:

פנתח את הישיבה.
אנחנו בעטוק הי"ר בנחש אקטואלי פאר, שנוגע לשורש הבעיות בפדינת ישראל הי"ר - מפעלי י"ר המלח שהם סגורים לא רק גיאוגרפית אלא פיזית.
במצבים אחרים כגון נציגי הנהלת המפעל, רשות החברות המסלוליות, משרד המסחר והתעשייה ונציגי מועצת העובדים, מתוך מנסה לדון ולמצוא פתרון לבעיות במפעל שהוא הי"ר לקיומה של פדינת ישראל, ואין דוגמתו בפדינה.

התפלאתי שנציגות הכנסת לא אישרה הצעות למדד הי"ר בנושא זה שהוגשו על-ידי שלוש סיעות. ועדת הכלכלה של הכנסת אינה יכולה להתעלם מבטיחה זו ועל-כך יזמתי את הדיון בנושא זה כאן. אני מקווה שנגיע להסלמה שיגאו לפתרון הבעיות.

ד. כנפו:

במועצת עובדי מפעלי י"ר המלח מאוגדים כל העובדים, החל מהפועל הפשוט ועד למהנדס בדרגה הגבוהה ביותר. כולם יחד בוחרים במועצה, דבר שלדעתי תורם ליחס עבודה טובים, וגם עוזר להנהלה שאינה צריכה לנהל לשא ומתן עם ועדים שונים. מצב זה קיים במפעלי י"ר המלח כבר 15 שנה.

בהתחלת הפשא-ומתן על הסכם העבודה ביקשו העובדים להביא 370 דרישות; מועצת העובדים עשתה סלקציה רצינית פאר והגישה רק 72 תביעות, שאושרו גם על-ידי מועצת פועלי באר-שבע, וגם על-ידי רכז האיגוד המקצועי, שזו הפעם הראשונה שהוא חתום על מסמך כזה. ההנהלה ביקשו עוד פעם לנפות את רשימת התביעות, ויחד עם מועצת פועלי באר-שבע הגענו לרשימה של 22 תביעות. ההנהלה לא קיבלה אותה וביקשה רשימה סופית של התביעות. הגשנו רשימה של 7 תביעות שמועצת עובדי י"ר המלח ראתה בהן כתנאי בל יעבור. מועצת פועלי באר שבע הפכה רק בשלוש מהתביעות.

בפשא-ומתן ההנהלה טענה שהיא קשורה לפדיניות השכר הנהוגה בפדינה, ואנחנו כאזרחי הפדינה צריכים לדעת מה שמרחש בפדינה. לדאבונו עובדי י"ר המלח מדגישים את ענפם כאזרחים בדרגה שניה, כי לצערנו הרב אזרחי הפדינה אינם יודעים מה עושים במפעל הזה, ואינם יודעים עד כמה אנחנו בעבודתנו תורמים לקיומה של הפדינה. ההנהלה טענה שרשות החברות המסלוליות הביאה תיקון לחוק אשר פגביל את המנכ"ל בטכניותיו לגבי קביעת שכר. אולי כנסת ישראל אשמה בזה. אנחנו איננו פבינים אין פגבילים את סמכותו של מנכ"ל חברה מסלולית גדולה כזאת, שהמחזור השנתי שלה הוא פיליארד לירות. הוא יכול לנהל פשא-ומתן עם העובדים, אבל טוען שידיו גבולות על-ידי פדיניות השכר הנהוגה בפדינה.

כאשר נפסק הפשא-ומתן המנכ"ל קיבל מכתב, שאושר כחוק על-ידי מועצת פועלי באר-שבע, שהוכרז סכסוך עבודה במפעלי י"ר המלח. אנחנו יודעים שהמנכ"ל שלנו הביא את התביעות שלנו לוועדת השרים לעצייני שכר, וגם את ענין הפנסיה, ושם דחו זאת. מאחר שההסברים שלו לא סיפקו אותנו הכרזנו על סכסוך עבודה כחוק.

י. מודעי:

אני מבקש שתפרט כאן מה היו שבע התביעות שלכם?

ד. כנפו:

- א) פנסיה מקיפה פלוס פיצויים, במקום פנסיה יסוד; ב) תוספת מדום משפחותית וצמודה;
- ג) פריצת דירוגים. בשלוש תביעות אלה הפכה מועצת הפועלים, ואנחנו הגשנו עוד ארבע תביעות שיש בהן כדי לתקן עיוותים לגבי כמה עובדים שדרשנו לתקן את השכר שלהם. בסעיף של תיקון העיוותים כלולים

ד. כנפו:

המפעילים; הטכנאים והמהנדסים; ענין הברום וחומר הגלם, דבר שהפך לבעיה במשא-ומתן. תחילה דרשנו תוספת של 200 ל"י לכל העובדים, אך כיוון שזה לא נתקבל ביקשנו לתקן את השכר של קבוצת עובדים מסויימת אשר נפלה בין הכסאות, ודרשנו להעלות אותם בדרגה לא כעבור שנתיים, אלא כעבור שנה. את ה-200 ל"י דרשנו במסגרת תוספת סדום, וביקשנו שהתוספת הזאת תהיה צמודה.

לפי החוק צריך להכריז על סכסוך עבודה תוך שבועיים. גם אחרי שלושה שבועות אף אחד מהנהלה לא פנה אלינו, אז התחלנו בסנקציות. קודם-כל הורדנו את השעות הצומפות, ובפקום 12 שעות עבדנו רק 8 שעות. גם כאשר עובדים 8 שעות מהרגע שהעובד יוצא מביתו בוקר ועד שהוא חוזר בערב זה 12 שעות. הפסקנו לעשות תורניות. עובד בתורנות נשאר עוד 24 שעות אחרי 8 שעות עבודה, כלומר שהוא נעדר סהבית 32 שעות רצופות, ותמורת זה הוא מקבל 100 ל"י. ואינו שאף אחד אינו מדבר אתנו, אז התחלנו גם להאיט את השידוק, ובפקום להוציא חומר ב-4 שעות זה לקח 8 שעות. הייצור נפסך בתפוקה סלאה אבל התוצרת נשארה בשטח. כל הזמן לא רצו לדבר אתנו, והנהלה אמרה שהיא מוכנה להציע הצעות רק אם נפסיק את הסנקציות. כיוון שלא רצו לדבר אתנו התעקשנו והפסקנו בסנקציות, והחלטנו שלא יהיה שיווק לא של מלח, לא של תפישות, לא של אשלג ולא של ברום.

הנהלת מפעליים הפלה הודיעה שיש סכסוך עבודה ואם העובדים לא יחזרו לעבודה פלאה יסגרו את המפעל ב-9.11. יום לפני זה בשעה 3.00 אחה"צ הגיע יו"ר מועצת המנהלים, מר סקלף, היועץ המשפטי של החברה, קראנו לוועד העובדים והתחיל משא-ומתן. בשעה 3.00 לפנות בוקר כמעט סיימנו ושאלנו איפה יכניסו את ה-200 ל"י. אמרו שלא יכניסו אותם, ואם אנחנו עומדים על כך לא יחתמו על ההסכם. אמרנו שגם אנחנו לא חותמים ונכנס את מועצת העובדים. אנחנו הצענו שהתוספת הזאת תהיה צמודה לבגדי הקבוצה שנפלה בין הכסאות. חכינו עד 12.00 בלילה ולבסוף אמרו לנו שהמפעל מושבת, וניתקו כל טבע אתנו. ההשבתה הזאת גורמת להפסד של 3 מליון ל"י ליום לפחות.

עוד לפני סגירת המפעל הנהלה עשתה סנקציות: לא אישרו חופשה שנתית; לא אישרו מפרעות שניתנו באמצע החודש. לצערנו הרב גם המפעל הפסיד, כי באמצע היה פיחות ופני של הזמינו דלק המפעל הפסיד מאות אלפי לירות על כך. תפיד היתה דורבה של 3500 טון דלק, בגלל הסנקציות בקושי היה 5000 טון, וכאן המפעל הפסיד הרבה כסף. לעומת זה דורשים מהעובדים לוותר. אם היו פונים אלינו אנחנו היינו נענים.

בזמן שלא רוצים לאשר לעובדים תוספת של 200 ל"י הזמינו במפעל בחודשיים האחרונים 43 מכונניות חדשות למנהלי המפעל; קנו דירות ופצטהאונים לעובדים הבכירים בהנהלת המפעל. נוסף לזה דורשת הנהלת המפעל לפוציא את העובדים הבכירים מהמשא-ומתן, כדי שיוכלו לנהל אתם משא ומתן בנפרד. אמרנו שאם יתחילו בזה אז המהנדסים ירצו להיות לחוד; אחר כך המנהלים, ואחרי זה גם הטכנאים.

י. מודעי: מה עמדתם של העובדים הבכירים?

ד. כנפו: חלק מהם אינם מעיזים להגיד שאינם רוצים לנהל משא ומתן בנפרד, אבל למועצת העובדים הם באים ואומרים שלא לוותר על הסעיף הזה. אומרים לנו שהנהלת המפעל סוברנית לחתום על חוזים מיוחדים כדי לתת להם תנאים יותר טובים אם ברכב, או בשכר דירה או בשכר עבודה.

ד. כנפו:

אני מוכרח לציין שבמפעלי ים המלח יש פוטנציאל של כוח אדם שלא קיים בשום מקום, מבחינת ההשכלה וההתנסו בעבודה, ובכל-זאת לא נותנים לעובדים להתקדם, ופגייטיים אנשים מבחוץ.

כולנו מכבדים את פר מקלף, אם כי כאשר הוא היה המנכ"ל היה מסגר גדול בים המלח והוא הינד אותנו. כולנו, מסן ועד גדול, ויתרנו במשך כל השנים. הוא אפר שאם יהיה טוב למפעל יהיה טוב גם לעובדים, והעוגה תחולק בין כולם. ב-5 השנים האחרונות לא הועלה השכר במפעלי ים המלח. לפני כן השכר שלנו היה השכר הגבוה ביותר במדינה, בגלל התנאים הסיוחדים של סדום. עכשיו במפעלים אחרים בפסגות כי"ם בחיפה מקבלים יותר מאתנו. מפעלים כושלים שנמצאים ליד ים המלח יש בהם תנאים יותר טובים מאתנו. אנחנו קיבלנו כל הזמן תוספות רק לפי מדיניות השכר ותוספת היוקר, למרות שהיוקר הגיע ליותר מ-50%. במפעל פריקולס שנמצא על ידינו ויש בו רק הפסדים יש תוספת של 25% לשכר, וזה מפעל שסייך לאותה הרשות של החברות הממשלתיות.

במסגרת הקודם שהיה לנו ביחס לשכר קיבלנו מכתב מהשר בר-לב, שבו הוא קובע כי לדעתו תוספת סדום תפתור את הבעיות של השכר של עובדי ים המלח. כאשר אנחנו פונים בענין זה להנהלה הם מתחשקים. לבסוף זרקו לנו שתוספת סדום תהיה מ-150 עד 400 ל"י, במקום 48 עד 160 ל"י שהיה קודם. אנחנו רואים בזה זריקת עצם. אנחנו רוצים להיות אזרחים שווים במדינה הזאת, ושאותה מדיניות השכר תחייב את כולם, אבל צריך לזכור את התנאים הסיוחדים והקשים של העבודה בסדום.

אתפול קיימנו עוד פעם ישיבה בענין הפנסיה, שפועגן בחוזה העבודה שלנו. דרשנו שתהיה פנסיה מוקדמת לעובדי ים המלח וסדום עם פיצויים. הבנו מהמנכ"ל וההנהלה שהמצב כרגע במדינה אינו מרשה להם לתת דבר כזה. מציעים לנו מה שיש לעובדים בחברת הדשנים ליד חיפה. האם אפשר להשוות את הנאי העבודה בין שני המפעלים? אנחנו דורשים פנסיה יסוד ועוד 5% פיצויים, והנהלה מציעה פנסיה סקיפה ופיצויים עד 5%.

היו"ר י. הורביץ: יש עוד מפעל בארץ של רשות החברות הממשלתיות ששם קיבלו תביעה כזאת?

א. לבני: יש חברות ממשלתיות שיש בהן פנסיה תקציבית.

ד. כנפו: חברות ממשלתיות שמאוגדות בכי"ם יש בהן פנסיה פלוס מחצית הפיצויים ועוד קרן.

היו"ר י. הורביץ: אני טבין שאתם מבקשים את שני הדברים גם יחד.

ד. כנפו: בחברת החקלאי נהוגה פנסיה תקציבית וגם פיצויים.

יכולנו לפתור את הבעיה לו קיבלנו את הדר"שה שלנו של פנסיה מוקדמת, כי צריך לזכור שהבלאי האנושי בים המלח הוא גדול מאוד. אנחנו לא עובדים 8 שעות אלא 12 שעות ונחום הגבוה ביותר. כל יום נוסעים 400 מטר סתחת לפני הים, ונבאר-שבע ודימונה זה 600 מטר מעל פני הים, זאת אומרת שארבע פעמים ביום טהליפיים אקלימיים, זה משפיע מאוד על העובדים שלנו שמובלים מלהץ דם גבוה, מהתקפי לב ומכאבים בחוט השדרה. היום יש העודות רפואיות שמאשרות שהעבודה בים המלח משפיעה גם על העיניים וגם על ליסויי שמיעה. רק בחודש האחרון איבדנו שני עובדים שמתו מהתקף לב אחרי 23 שנות עבודה במפעל. במקרה אחד נשארה משפחה עם 9 ילדים ובמקרה שני משפחה עם 4 ילדים. חברת ים המלח נותנת 60,000 ל"י של דמי הביטוח ועוד 2500 ל"י לכל ילד, ופיצויים רגילים מקרן מוטחים. זה כל מה שהמשפחה מקבלת, ובסופו של דבר אין פי שידיאג למשפחה הזאת.

ג. הדר (הורביץ):

מה דין המשפחה הזאת, היא מקבלת רק ביטוח בלי פנסיה?

ד. כנפו:

המשפחה מקבלת מה שהצטבר בקרן מבטחים עם הצמדה, פיצויים לפי שנות העבודה על פי המשכורת האחרונה; ביטוח סיכונים של המפעל שהשגנו לפני כמה שנים, שזה 60,000 ל"י ועוד 2500 ל"י לכל ילד עד גיל 18. כל זה יחד מנתבם ב-180,000 או 200,000 ל"י. בטכום כזה אי-אפשר לקיים משפחה עם 9 ילדים, המשפחה פונה לפועלת העובדים ומבקשת עזרה בביטוח הלאומי, ואנחנו צריכים לעזור לה. אם לא הולכים להנהלה, כי ההנהלה טוענת ששלושה חדשים אחרי פטירת העובד הם מסיימים את החשבונות עם המשפחה.

יש לנו כרגע מצב שהרבה עובדים יש להם תעודות רפואיות, הם יושבים בבית ומקבלים משכורת; יש מספר רב של עובדים שנמצאים במפעל, אבל הם פוגבלים בעבודה על סמך תעודה רפואית שיש להם. מבחינה כלכלית גרידא זה תפסד גדול למפעל, אפשר היה לשלם את כל הפנסיה של כל העובדים האלה ולבטח אותם בטכומים אלה.

ט. מסלף:

אני מעריך מאוד את העובדה שוועדת הכלכלה של הכנסת, ולא ועדת העבודה, מטפלת בנושא הזה, כי הערכת כולם היא שפפעליים הם המלח הם גורם כלכלי חשוב במדינה שיש לו השלכות בשטחים רבים. אני אומר דברים אלה, כי באיזה שהוא מקום שכחנו שזו אמנם חברה כלכלית שצריכה להעסיק עובדים, אבל היא נוסדה בשביל להרוויח דולרים, בשביל ליצר כדי לפתוח שווקים חדשים בעולם. איננו יכולים להתרכז רק בבעיית העובדים מבלי להרחיב את הבעיה של חיוניות המפעל הזה לכלכלת המדינה.

אני מצטער מאוד שמנכ"ל החברה, פר שחר, קיבל התקף לב והוא אחרי ניתוח לב פתוח, ולא יכול להופיע בוועדה. אני עושה במי-רצון רב את מה שהוא היה צריך לעשות. נמצא כאן מטלא מקומו וחברי פועלת המנהלים, ואם יהיה צורך הם ישלימו את דברי.

הסדר במשא-ומתן היה כזה: אחרי שנופו כל התביעות של העובדים שהגיעו ל-372, פועלת העובדים בתקשה להגיש דשימה מקוצרת של התביעות, והם הגיעו ל-9 תביעות שמתכמות ב-50% תוספת שכר ו-45 מליון ל"י, שזה הרבה מעבר ל-6% תוספת יוקר ו-6% תוספת שכר שאושרו על פי מדיניות השכר. כאן הסברנו לעובדים שאנחנו צמודים לפדיניות השכר הנהוגה במדינה.

לפרות שהחברה הרוויחה בשנים האחרונות היא כרגע לא במצב כלכלי הכי טוב. יש לנו בערימה למעלה מחצי מליון טון אשלג, ולמעלה מחצי מליון ל"י בטטוק, כי השוק פוגבל. אי-אפשר להגיד שהחברה לא תיפול אם תשלם עוד מליון לירות.

עלי לתקן כאן מה שאמר פר כנפו, אין לחברה מחזור שנתי של מיליארד ל"י. יחד עם חברת הברום אנחנו מביעים למחזור של 500 מליון ל"י. זו שטות להגיד שהחברה מפסידה 3 מליון ל"י ליום כאשר המפעל אינו עובד. אנחנו עובדים במפעל הזה 364 ימים בשנה, רק ביום כיפור לא עובדים, אם כי קודם עבדו גם ביום הזה.

אנחנו דרשנו מהעובדים להביא את התביעות על דעת פועלת הפועלים. פועלת הפועלים התייצבה מאחורי העובדים בלוש תביעות יסודיות: א) היות ונתבם העבודה הארצי בין המעסיקים וההסתדרות והמשטלה יש עכשיו מעבר מפנסיה יסודית לפנסיה מקיפה - ואני יודע שזה לא על דעת הועד הפועל של ההסתדרות - דרשה פועלת הפועלים לשלם לעובדים גם פנסיה מקיפה וגם פיצויים טלאים.

ע. הדר (הורביץ):

איך זה יכול להיות?

ט. מקלף:

העובדים בטפעלי ים המלח יש להם פנסיה יסוד, וכאשר הם פורשים בגיל 65 הם מקבלים גם פיצויים. אבל עד גיל 65 אין להם כל ביטוח. אם קורה אסון, כפי שקרה בחודש האחרון ופר כנפו סיפר עליו, ושני עובדים נפטרו, לא האלמנה ולא השאירים מקבלים פנסיה יסוד; המשפחה מקבלת את כל הפיצויים לפי 81/3%. אדם שפורש בגיל 65 מקבלים פנסיה ופיצויים שנצטברו. זה קיים בהרבה מפעלים בארץ.

יש עכשיו מגמה לעבור לפנסיה מקיפה, ואנחנו מאד מעודדים זאת כדי להמנע מסקרים כאלה שתוארו כאן כאשר קורה אסון. מועצת הפועלים דרשה עכשיו גם פנסיה מקיפה וגם 81/3% פיצויים. נכון שבאחד מספעלי כ"ם בחיפה, לפני 3 או 4 שנים, כאשר העבירו עובדים לפנסיה מקיפה נתנו פנסיה פלוס שבועיים פיצויים ולא חודש. לאחר דיון ארוך מאד במסלה ובוועדת השרים לענייני שכר, הסכימה ועדת השרים שעובדים בים המלח שמתמידים בעבודה בסדום לפעלה פ-10 שנים יקבלו בוסף לפנסיה מקיפה 21/3% פיצויים, שפירושו שבוע פיצויים, ויקבלו עוד שבוע מענק פרישה מיוחד. וזה רק לעובדי סדום שהתמידו לפעלה פ-10 שנים ולא לעובדי באר שבע. זה שווה לשבועיים פיצויים בבוסף לפנסיה מקיפה.

זה הוצע על ידינו כתשובה לתביעת מועצת

הפועלים.

התביעה השניה היתה לפתוח את הפירצה

בדרגות. יש בטפעלים אלה אנשים בגיל פנוגר בדרגה נמוכה והסכמנו לפריצת הדרגות בכל הדירוגים שלנו.

התביעה השלישית: תוספת סדום משמעותית.

אנחנו נענינו לתביעה, שתוספת סדרום שבקבעה לפני כשה שנים 48 ל"י בדרגה הנמוכה עד ל-160 ל"י בדרגה הגבוהה, הסכמנו פ-1.4.76 להעלות את זה ל-150 ל"י בדרגה הנמוכה ועד ל-400 ל"י בדרגה גבוהה, ופאוקסונור השנה הסכמנו להצמיד זאת לתוספת היוקר. משמעות הדבר לפעלה פ-100% תוספת. זה תקדים, אבל אנחנו נענינו.

כיוון שלא היה הסכם התחילו העובדים

בסנקציות. התפקיד של הנהלת החברה ושל חברה האם, לדאוג שחברה זו תפסיק לפעול ולשווק, מאחר שהיא מוכרת את התוצרת שלה ללפעלה פ-40 פדינות בעולם. כאשר העובדים עשו סנקציות הברום לא יצא והאשלג לא נכנס, הסטוק נגפר ולפעשה הם שיתקו את המפעל ואת השיווק.

מועצת המנהלים החליטה שכל עוד העובדים

נוקטים בסנקציות היא לא תנהל אתם פשא וטתן. חברה כ"ל לא תשב לפשא וטתן כאשר נוקטים סנקציות, וכל פעם שלא נענה לאיזה תביעה שוב ילחצו עלינו בסנקציה נוספת. לא יהיה דבר כזה ביחסי העבודה בכ"ל. איננו מוכנים להסכים שתוך ביהול פשא וטתן נוקטים בסנקציות. כך אי-אפשר לקיים תעשייה. בשום אופן לא יכולנו להסכים לכך. אמרנו לעובדים להפסיק את הסנקציות, לתת אפשרות לשווק את הסחורה ואז נשב לדבר אתם.

בעד יפיי הסנקציות פשלטים שכר מלא?

ע. הדר (הורביץ):

ט. מקלף:

עוד בגיע לזה, ועוד נתווכח על זה. לא יכולנו להסכים לזה שלאט לאט ישביתו את המפעל. ברצוני לשבח את העובדים על הצורה שבה סגרו את המפעל. כל המכוונות נוכו, ונעשו כל הסידורים כדי שלא ייגרם נזק. הכל סגור הרמטית, והמפעל יכול לעמוד כך שנה. זה הישג, כי כל סגירת מפעל שהיתה נעשית ללא סדר היתה גורמת נזק עצום.

א. לבנגראון: אהה קורא לזה הישג? לעובדים היה יותר טוב לולא השבתתם את המפעל, ולו היית מסבא אותם על עבודה, ולא על חוסר עבודה.

י. ז'ק אמיר: צריך לשבח את העובדים שהם סגרו את המפעל כך שמיד אפשר להפעיל אותו.

ס. סקלר: כרגע אין בזק, כי האירוי בעונה זו של השנה בבריכות כמעט ולא קיים; הסכונות והבריכות סגורות כך שלא יגרום נזק למפעל. אני מכיר את המצב שם, עבדתי שם 15 שנה. המפעל סגור בצורה כזאת שהבזק הוא מינימלי ביותר, גם לרכוש וגם למפעל.

ד. כנפו: יש על זה חילוקי-דעות, אנחנו חושבים שיש נזק עצום וזה מגיע לסליוני לירות ליום.

ס. סקלר: אנחנו דאגנו לכל הקונים שלנו בעולם. אנחנו קונים אשליג מיצרנים אחרים ועומדים בהתחייבויות שלנו כלפי הקונים שלנו, כי בכל העולם ישנם בתי חרושת אשר תלויים בנו, הוא הדין גם במפעלים בארץ. אנחנו קונים ברום במקומות אחרים, ולכל החברות בארץ דאגנו שהם לא ייסגרו. אין טעם שבגלל השבתה בים המלח ייסגר מפעל בחיפה. אני יודע שהעובדים רוצים בכך, אבל אין טעם שעוד 400 עובדים יסבלו בגלל זה. עשינו כמיטב יכולתנו כדי לשמור על השם שלנו בעולם, דואגים לארכיבים שלנו, ואנחנו מקווים שתקופת ההשבתה של המפעל תהיה קצרה ביותר שאפשר.

עשינו נטרונות של הדברות עם העובדים לפני הסגירה הפורמלית של המפעל. לא יכולנו להסכים לנהל פשא-ומתן תוך כדי סנקציות. אין לפעמידים נסק נגד סנקציות, כל מה שהפעלנו יכול לעשות נגד סנקציות זה להשבית את המפעל, אבל גם כאן הייבים לנהוג לפי החוק ולא לפי סנקציות לא חוקיות. מה שיכולנו לעשות הוא, להודיע שבתום 14 יום ב-9 בנובמבר נסגור את המפעל. יום לפני שהמפעל נסגר ב-8.11 בהדרגה, עשייתי נסיון אחרון עם העובדים, ישבנו אהם כדי לפתור את הבעיות. תארתי קודם את התהליך.

הנושא הקשה ביותר בפשא ומתן היה נושא הפנסיה. בנושא זה הצענו שלוש הצעות: א) לקבל מה שהתנהלה הציעה של פנסיה מקיפה, כדי לפתור בעיות קשות שיהיו, פלוס שבוע שפגיע שזה 8 1/3% ועוד 2 1/3% פיצויים.

מוזכיר ההסתדרות דיבר על הקמת קרן קונסטרוקטיבית. אמרנו: בבקשה, אם זה נראה לכם במקום שבוע שהממשלה נותנת, נקים קרן קונסטרוקטיבית שבעזרתה נטפל במקרים קשים מיוחדים. מהקרן הזאת יחנו רק אותם המקרים הקשים, אבל היא לא תחלק באופן שווה בין כולם. לכל עובד תהיה פנסיה מקיפה פלוס שבוע פיצויים וקרן קונסטרוקטיבית למקרים מיוחדים. זו היתה הצעה שניה.

הצענו הצעה שלישית, להקים ועדה בה ישתתפו נציגי מועצת הפועלים, נציגי מועצת העובדים והתנהלה שבטח אדבעה חדשים הקרובים תבדוק ותנסה לפתור את כל הבעיות עד תום. השבנו שבזה העניין גמור. אני מוכרה לציין כאן שענין הפנסיה המקיפה פלוס שבוע פיצויים זה תקדים מסוכן לכל המשק במוינה, וזה תקדים המור יותר מאשר אישור של 350 ל"י תוספת לעובדי התעופה. אני חושב שהממשלה בטח אופן אינה יכולה לקבל את ההצעה שתהיה פנסיה מקיפה פלוס פיצויים פלאים. זה יהרוס את המשק, ושום ממשלה אינה יכולה לקבל זאת.

פ. מקלף:

במסגרת יש פרמיה קיבוצית, שקובעת סה מקבל כל עובד. הפרמיה הזאת יכולה להגיע ל-11 מליון ל"י לשנה; זה תלוי בייצור. אם הייצור גבוה יותר העובד מקבל יותר. אנחנו יכולים להוסיף 6% של התוספות, כפי שנקבעו במשק. העובדים התנגדו ואמרו שהם רוצים לשנות את הפרמיה כך, שהאנשים יקבלו אותו סכום שקיבלו בשנה שעברה בלי כל קשר לתפוקה.

הצעה זו פירושה רגרסיה, כי אין ספק שהייצור השנה יהיה נמוך יותר, היות והיו סנקציות חמורות מצד העובדים, אבל יחד עם זה הם דורשים שסכום הפרמיה ישאר אותו הסכום שהיה השנה. אנחנו בשום אופן לא יכולים להסכים לשנות את שיטת הפרמיות.

י. בוטבול: פה מוסרים אינפורמציה לא נכונה. לא ייתכן שנקשיב ולא נוכל להגיב.

י. טודעי: גם פה שאתם אפרתם לא היה זה תענוג לשמוע.

הינ"ר י. הורניץ: כאן כל אחד יגיד פה שהוא רוצה. תמאזר בסבלנות.

פ. מקלף: אנחנו יכולים לקיים אותה שיטת פרמיה, ואם כתוצאה מהסנקציות הייצור ירד, תרד גם הפרמיה, כי פרמיה נותנים בעד עשייה והיא צמודה לתוצרת ולא לאי-עשייה. הסכמו להעלות את הפרמיה ב-6% כפי שהועלו כל התוספות האחרות.

היה עוד דבר. היות והתחלנו לייצר אשלג גז, הסכמנו שייצור כל טובה של אשלג גז, היות וזה מקטין את הייצור, יתקבל כאילו יצרו שתי טובות רגילות. אבל איננו יכולים לשנות את שיטת הפרמיה, כי אחרת זו תהיה תוספת שכר ולא כפיצוי בשטח הייצור.

דבר נוסף. היו לנו כמה מקרים של גניבות מהחברה. שני עובדים נתפסו בגניבות, נשפטו בבית המשפט ואנחנו דרשנו לפטר אותם. דרשנו מהמבקר להקן זאת בעתיד, ודרשנו להכניס סעיף בחוזה העבודה, שאדם אשר גונב מהחברה ונשפט על-ידי בית משפט והורשע, לא יוכל לעבוד יותר בחברה. יקבל פיצויים ויילך הביתה.

הינ"ר י. הורניץ: הטכנתם לשלם פיצויים לפרות שהחוק אינו מעניק פיצויים לאדם שפוטרו עקב אשמה פלילית.

פ. מקלף: זה החוק בממשלה, בחברות קיימת אפשרות לפיצויים. בזמן הדיון הצעתי שעובדים שסרחו לא יקבלו פיצויים. חברי ביטחו שאסכים לתשלום פיצויים. הסכמתי ובלבד שעובדים שגנבו לא ישארו בחברה. מועצת העובדים פנתה בהצעה נגדית: מנהל שאצלו תהיה תאונה גם כן יפוטרו. (פ. גרופר: למה?) תשאל אותם. לאור הביקורת שהיתה, שלדעתי היא מוצדקת, עובד שגונב מהחברה אינו יכול להמשיך לעבוד בה.

פה נאמרו כל מיני דברים על רכב. החברה לא קנתה 43 כלי רכב אלא רק 15, והיו לכך סיבות מוצדקות. החברה נמצאת במקום רחוק. היה בהוג לשלם לבעל רכב עד 2500 ק"ל לחודש השתתפות. בגלל הרפורמה נוצר מצב שהעובדים אינם נוסעים ברכב שלהם, כי כל קילומטר עולה להם יותר ממה שהם מקבלים, וזה לפי התקשיר הממשלתי. פנינו לממשלה בבקשה להתיר לנו לשלם לעובדים את פה שעולה להם כל

מ. סקלף:

קילומטר ולא 2/3 מזה. הממשלה לא הסכימה. אז החלטנו שלא ניתן לעבוד השתתפות של 2500 קל"ט לחודש, אלא ניתן להם רכב של החברה. לא ייתכן שהעובדים יקבלו 2500 קל"ט ולא יסעו ברכב שלהם, כי ההשתתפות אינה מכסה את ההוצאות. החלטנו ל-15 עובדים בכירים לתת רכב של החברה. (פ. גרוסברג: הרבה חברות עשו זאת).

לגבי גיוס עובדים בכירים - דרשנו לגבי כמה עובדים בכירים, מופחים שעובדים לפי חוזה מיוחד, שהם לא ייכללו בחוזה העבודה הכללי. מתברר שכל חוזה עבודה אישי שנזכר בספרנו כמה שיש בחוזה העבודה הקיבוצי, עדיף לקבוע חוזה עבודה קיבוצי. אבל אם יש עובדים בכירים לפי חוזים מיוחדים היה צורך להוציא אותם מהחוזה הכללי. המדובר ב-29 עובדים מתוך 1000. עלי לומר כאן, שאנחנו רוצים לתת להם יותר, כי המצב היום הוא ששכורות של המצב"ל שחר היא במקום ה-81 ברשימת המשכורות. 80 איש מקבלים יותר משנו, למרות שהם תחת פרטנו כמצב"ל.

יש לזכור שלא מדובר בעובדים עם שכר עבודה מקופח. 50% מהעובדים מקבלים מעל ל-4000 ל"י נטו, ו-75% עובדים בחברה מקבלים מעל 3200 ל"י נטו. נוסף לזה משכורת 13 ופרמיה. שעות נוספות ועבודה בשבת כלולה בשכר שציטטתי. אני חושב שלעובדים מגיעה משכורת טובה. אינני רוצה שתהיה כאן הרגשה שלדעתי אנחנו נותנים יותר מדי. קבוצת עובדים זו זכאית לזה, אבל לא מדובר על אנשים מקופחים.

כאז אפריל השנה הייתה תוספת של 30%: תוספת יוקר של 10%; עוד תוספת יוקר של 10% ועוד 12%.

י. בוטבול: זה לעומת 50% של עליית המחירים.

מ. סקלף: יכול להיות שאתה צודק, אבל זה מה שנתנו לכל העובדים במדינה.

עם כל האהדה שיש לי לעובדים, אני מרגיש שנענינו לתביעות של טרעצת הפועלים. אותם העובדים שהשבנו שהם מקופחים הסכמנו להעלות אותם בדרגה. היו פועלים שקיבלו תוספות קטנות, אז העלינו להם את התוספת.

באחר שהמפעל מושבת העובדים אינם מקבלים שכר, ומאחר שאין ייצור אינם מקבלים גם פרמיה. אנחנו מזהירים את העובדים כי אנחנו עומדים לפני צמצומים במפעל הזה, אבל זה עוד לא הוכרע סופית. אנחנו על הגבול. באעפ"ז זה אני יכול לקרוא לעובדים לחזור לעבודה, אבל אנחנו לא נחזור לעבודה בלי חוזה עבודה חתום. אנחנו דרשנו מהעובדים להסכים שלא יהיו סנקציות תוך תקופת חוזה העבודה. סכסוכים יש ליישב בדרכים המקובלות. יש דרך ראשונה, דרך שנייה ואחר כך הוועד הפועל. אי-אפשר תוך כדי משא ומתן לנקוט בסנקציות. אני מוכרח להזהיר שאנחנו לא גובלים לחזור לעבודה אם לא יהיה חוזה עבודה חתום ותוך בטחון שלא יהיו סנקציות. לא יכול להיות מצב שאם בחודש מרס לא יסתדרו בענין הפנסיה יתחילו בסנקציות, או שלא יעבדו בהתאם לפרמיות. אז מוטב לא לפתוח את המפעל.

צריך להיות ברור שאנחנו הלכנו לקראת העובדים. לא נוכל לתת בעד ההשבתה כהוא זה. אני מציע לעובדים לחזור לפעילות, ההצעה רוצה את טובתם ומוכנה לגמור אתם מהר את חוזה העבודה, כי כל יום העובדים מפסידים גם שכר וגם פרמיה. קשה לאסוף הפסדים. המפעל הפסיד בייצור 1.5 מליון ל"י ליום. אבל צריך לזכור ש-15 מליון ל"י לחודש זה דלק; 8 מליון ל"י לחודש זה שכר עבודה, חלקי חילוף וכו'. המצב כרגע שעובדים לערישה ולסטוק ולא ליצוא לחוץ לארץ. ודאי שיש

ט. מקלף:

פגיעה בהשבתת המפעל, אף אחד אינו רוצה בזה לטרות שפחזור הייצור הוא 1.5 מליון ל"י לחודש ולא מיליארד. יש כל מיני דברים שכאשר יוצרים אותם ולא מוכרים, לא רואים בזה הפסד, כי זה תוצר לווי. אף אחד אינו רוצה בזה. בולנו רוצים להפעיל את המפעל מה שיותר מהר.

אני חוזר ומבקש את העובדים לסכם את חוזה העבודה, ולחזור לעבודה תקינה ככל שאפשר יותר מהר.

א. לבני:
בניקור שערכנו במפעל לפני כשנה הרגשתי שמתחת לפני השטח נשהו אינו כסורה. ועד העובדים רצה לשוחח עם חברי הוועדה, אבל הודענו שלא לשם זה באנו לבקר במפעל. יש לי רושם שנוצר איזה קצר בתקשורת שבין ההנהלה לבין העובדים, או ביחסי האנוש שבין ההנהלה לבין העובדים; אולי יש איזו נוקשות לעומת מה שהיה בעבר.

אולי עד שתהיה אוסרה מתאימה להחממת חוזה העבודה על ידי שני הצדדים הם יטביחו לבוררות מוסכמת בסעיפים שאין בהם הסכם. אפשר להגביל את הבוררות לתקופה של חודש או שבועיים. בינתיים לשוב לעבודה.

הי"ר י. הורביץ: נציג ההסלה אשר שבלי חוזה עבודה חתום לא פותחים את המפעל.

א. לבני: מישהו צריך לטפל גם בעריכת חוזה העבודה.

ט. ברבר:
אחרי סקירתו של פר מקלף בדיוני לעמוד רק על שתי נקודות. אנחנו בעצם מדברים על תוספות שהן מעבר לתוספות שכר, כאשר פה ניתן מנדאט מיוחד, על-ידי ועדת השרים לענייני שכר, מעבר למדיניות השכר הכוללת במשק, כדי ללכת לקראת עובדי ים המלח. במספר דרישות ההנהלה מיצתה הליכה זו עד תופה. בוועדת השרים לענייני שכר השבוע בטורש קבעו מדיניות שכר ברורה, וקבעו אחוז פסויים שחל על כלל עובדי מערכת הייצור. אם בעוד שנתיים תהיה רוויזיה בהסכמי העבודה, גם בפני הנהלת ים המלח - שיחד אתנו התלבטה קשה מאד בבעיה זו - הדבר יהיה פתוח. היום אין רוויזיה של הסכמי העבודה, יש מדיניות שכר ברורה, וכל מה שהותווה כאן ניתן מעל ומעבר.

לגבי נקודת המחלוקת בנושא הפנסיה. בתקופות זמן שונות כולנו שואלים את עצמנו איך הגענו לכל מיני מערכות עקומות בתחום הסכמי העבודה והסכמי השכר, כאשר יש עוד כמה עקרונות שאנחנו חרדים להם ולא רוצים שיגעו בהם. אחד העקרונות הוא הפנסיה הנהוגה היום, כאשר יש פנסיה מקיפה לעובדים, מה שפגיע לעובד בנוסף זה 21/3%. זו המערכת המקובלת גם על פי הקניקה, ותהליך ההצטרפות שגם הוא לפי אותם הקווים. חשוב פה שלא לטות בשום נקודה מהעקרונות המקובלים. אין נשהו מיוחד שקובעים למפעל זה או למפעל אחר, זה מתפשט לכל השטח.

בכל-זאת בנושא של עובדי ים המלח מצאנו נקודה מיוחדת בהקשר זה, של טתן תוספת לפי שמתמיד בעבודה בים המלח למעלה מ-10 שנים, וזו תוספת מרומ. חשוב להבין פה שזה מענק לוותיקים ים המלח ומרומ מיוחד, ולא תוכל להיות שום מערכה לשבירת העקרון הזה. אי-אפשר לפגוע בעקרון הזה, וככל שעובדי ים המלח ימעטו להלחם על עקרון זה כן ייטב.

אם על נקודה זו טגור המפעל זה חבל מאד, כי לא העובדים ולא ההנהלה יוכלו לשנות נשהו בעקרון כולל זה, שלא יישבר לא במקרה הזה ולא במקרים אחרים.

היו"ר י. הורביץ: בשם כל הוועדה אני רוצה קודם-כל לשלוח מכאן איחולי החלטה מהירה לסד שחר, שהוא אחד הטובים המצויינים שלי למפעל; אבהנו חרדים לשלוחו ומצטערים שעקב מחלתו נבצר ממנו להשתתף בישיבה זו. נשלח לו מכתב עם איחולי החלטה.

י. טודעי: כאן יושבים נציגי מועצת העובדים ונציגי הנהלת מפעלי ים השלה, וגם נציגי הסמסלה, אבל אנחנו כאן מייצגים את עם ישראל. זה המעמד היחיד בעל המשקל שיש לנו. יהיה זה חטור מאד אם ישבו כאן נציגים שאינם יכולים לפצוא בסיס מסותף לעובדים, להנהלה ולמפעלה. אין זו מועצת העובדים היחידה במדינה היום שטוענת נגד השכר. הדין נמצא לחלק את העונה מתפסט על פני כל המדינה, ועוד מעט לא יהיה מה לחלק בכלל. כל מי שהי במדינת ישראל יודע זאת.

ישנה גם בעיה של אינפלציה שאי-אפשר להדביק אותה. אם העובדים יקבלו 30% תוספת, האינפלציה תהיה 50%; ואם יקבלו 50% תוספת האינפלציה תהיה 70%. דבר זה אי-אפשר יהיה לשבור בלי קרבנות ומצדוכולם. הבעיה היא לא מי יקבל יותר, אלא מי יקריב יותר את המדינה. כל מה שאפשר לעשות הוא לפשר בין הצדדים. אם יש מנטה אצל העובדים לקבל את פלוא הפיצוי על האינפלציה, אין בכוחה של הסמסלה ובוודאי לא בכוחה של ההנהלה להענות לכך. אי-מתן פיצוי פלא יש בו פגיעה ברמת החיים של כולם, אבל לא מועצת העובדים בשם העובדים ולא נציגי ההנהלה בשם ההנהלה יכולים לפצוא פתרון לבעיה זו.

שמענו את נציגי העובדים ונציגי ההנהלה. מדובר על הסכם עבודה לשנת 1976/77.

מ. מקלף: מדובר על הסכם עבודה מאפריל 1976 עד פרס 1978.

י. טודעי: כלומר, בנובמבר צריכים לקבוע הסכם עבודה למפרע מאפריל 1976, וכל יום שעובר יש פחות ממה לתת. הזדעזעתי מהדברים שאמר כאן מר מקלף, שהוא רוצה לשבח את העובדים על הצורה שבה נסגר המפעל; שהמפעל יכול להשאר סגור בצורה כזאת שנה שלמה. זה הפתאם היחיד שיש למדינת ישראל, וחוסר יצוא מהמפעל הזה מקטין עוד יותר את הבטיח שעליו כולנו חיים. אני יודע שטר מקלף אינו מתכוון לכך. אני עוקב אחרי מה שנעשה מעבר לגבולות המדינה. מדברים כאן על מלחמת הקיום של המפעלה ושל הילדים, אבל צריך לזכור גם את מלחמת הקיום של המדינה.

אילו אתם הייתם היחידים התובעים אולי זה היה יותר פשוט. כולם תובעים עכשיו ומה שייקבע אצלכם תהיה לו השפעה והשלכה על כל המשק במדינה. דבר אחד לא ברור לי. לא מדובר על פשא ופתן לחיזה עבודה במקום עבודה חדש. המפעל הזה מתנהל על אותו בסיס שמתנהלים כל המפעלים במדינה, ושפענו כאן דברים שאין להם שום רלוונטיות לענייני השכר במדינה השנה. האם עובדי ים המלח נמצאים במצב נחות לעומת מקומות עבודה אחרים? הייתם באותו מצב לפני 7, 10 ו-25 שנה. מאז שקיימת המדינה המפעל פועל במתכונתו זו. יש להגדיל בין תיקון יסודי של השכר, ובין תיקון שיש בו כדי להדביק את הנעשה במפעלים אחרים. תיקון יסודי של השכר עושים בתקופה של פרוספוריטי, ויכול להיות שאתם החמצתם תקופה זו. היה זמן של חוסר אשלב בעולם, ואני יודע כמה טרחו כדי להשיג אותו; איזו פרנסה היו מוכנים לתת בעד הגדלת הייצור. לולא היה שוק בעולם לא הייתה פרנסה לאור המצב בשוק העולמי אין זה הזמן לתביעות יסודיות. זו אינה תקופה פרטית של החברה, זהו מהצב של מדינת-ישראל ואלה כמפי המדינה. בין התביעות של העובדים יש דברים שאינם קשורים בכסף, אלא בצמיחה להחזיק בכוח בכל.

י. מודעי:

לענין העובדים הבכירים - האם אתם מעוניינים שהם יקבלו פעמיים: גם לפי חוזה מיוחד וגם לפי חוזה העבודה הקיבוצי? זו תהיה התוצאה. איני מבין את התכונה של ועד העובדים שמיצג קרוב ל-90% מהעובדים, שמתנגד לכך שרק חלק קטן של עובדים בכירים לא יוכנס לחוזה העבודה הכללי. בהרבה מפעלים ביקשו להוציא את הבכירים מחוזה הכללי, כדי שלא יהיה להם גם חוזה מיוחד וגם ה"ציפוקים" מהחוזה הכללי.

שפענו שיש נכונות מצד ההנהלה להענות לתביעות של ועד העובדים לגבי פריצת הדירוגים. צריך לדון איזו פריצה יכולה להיות. באותם מקרים שההנהלה יחד אתכם הסכימה שיש עיוותים היא מוכנה לפעול וללכת לקראתכם. היא אינה יכולה להענות בתביעות שבהן גם מסק הפריצה אינו יכול להתקיים.

לגבי התביעה של פנסיה מקיפה פלוס פיצויים ותוספת סדום - אני מבין שתוספת סדום הוגדלה בצורה משמעותית מאז אפריל השנה, ומאוקטובר הובטח שהתוספת תהיה צמודה. איני יודע איך אפשר בזה ללחוץ על ההנהלה לתת יותר, אלא אם תגידו לי שאת זה היה צריך לתת לפני 8 שנים.

ט. סקלר: זה נתקבל רק לפני שנתיים.

י. מודעי: זה לא ענין של רצון דע מצד ההנהלה, גם לכווח של הפריצה יש גבול. למפעל שלכם יש מעמד מיוחד, כי אף פעם לא נזקקתם לעבודות דחק, והיו מפעלים במדינה שנזקקו לזה. יש לכם תנאים מיוחדים בהתחשב בעובדה שהמפעל שלכם פכזיס מטבע זר לפריצה.

בענין הפנסיה והפיצויים אינכם עומדים יחידים בפריצה זו. כל דבר שמנסים לעשות במקום אחד יש לו השלכות על כל מסק הפריצה. יש הסכם בין הפעסיקים לבין ההסתדרות הכללית שחוף 3 שנים תהיה פנסיה מקיפה ללא פרוטה של פיצויים. עובד שיוצא לפנסיה יקבל לפי מה שהוא מקבל היום, וזה בא לענות על הצעיות שהועלו כאן לגבי שני המקרים הטרגיים של פות העובדים. אפילו היה מקרה של משפחה אחת כזאת זה היה מצדיק פנסיה מקיפה. אבל אתם דורשים גם פנסיה מקיפה וגם פיצויים. אני מבין שיש מפעלים שבהם יש גוהג של פיצויים של שבועיים. פירוש הדבר שכל מפעל במדינת ישראל יצטרך לתת זאת. אני מבין את התביעה לפנסיה מקיפה כדי לדאוג למשפחות, אבל איני מבין את ענין הפיצויים.

לענין הגניבות - לא יכול להיות דבר כזה שוועד העובדים יתנגד לפיטורי עובדים שגנבו מהחברה ונשפטו על כך. איני יכול לקלוט כיצד עוד העובדים יכול להתנגד לזה.

השאלה היא: האם אתם רוצים להפשיך את המאבק, אפילו אם הוא צודק, מבלי שהוא יוביל לשום דבר תכליתי, או שאתם רוצים למצוא דרך לצאת מהסכך, ואולי להגיע להצעת הסכם עבודה שהפדיניות הכללית של השכר במדינה הונבל לקבל אותה. לא יכול להיות סוף פסוק ביחסי עבודה, אם העובדים רוצים להיטיב את מצבם. הפתרון כפי שהוא נראה לי צריך להיות: סיכום הנושאים שעומדים על הפרק היום, מבלי לחייב את ההנהלה לגבי התצפיות בעתיד. זה יהיה בהתאם למה שיהיה במסק הכללי, אהדת יתקבל דבר שאף אחד לא יהנה מפניו. גם אם כולם יסכימו לכך, לא תהיה אפשרות למשש זאת.

א. לגבי דבראון:

לא אחייהם לדברים השוליים, לא לגביבות ולא לענין הרכב. שפענו את גביגי העובדים ואת גביגי ההנהלה. היה כאן ויכוח מה זה פנסיה מקיפה או פנסיה יסוד, והאם הדרישה לפנסיות נוסף לכך מוצדקת. יש עכשיו בארץ כל מיני צורות של פנסיה: פנסיה הקציבית, פנסיה מצטברת וכו', ורק בהסתדרות יש צורה אחת לקופות הגמל. פנסיה מצטברת פירושו שגם המפעל מפרש אחוז מסויים וגם העובד; פנסיה תקציבית היא על חשבון המפעל. קשה מאד להשלים עם דבר כזה. (צ. הוד: יש מפעלים מסחריים שיש להם פנסיה תקציבית?) לא, אבל קשה מאד להשלים עם זה שער היום במפעל סדום היתה רק פנסיה יסוד. זאת אומרת שבמקרה של פחלה או במקרה של מות המשפחות לא היו מוגבהות. לא ייתכן דבר כזה שהעובד יוכל לקבל את הפנסיה כאשר יגיע לגיל 65, אבל אם הוא נפטר לפני כן המשפחה אינה יכולה להינות מפנסיה זו. הנהלת המפעל בינתים משתמשת בכסף הזה.

בזמן האחרון היה הסכם עם ההסתדרות שהיה פנסיה מקיפה. יש מקום גם לדרישה כזאת במפעלי ים המלח. קל לדבר על עובדי שירותים, כאן אנחנו מדברים על עובדי ייצור טקסטיל. יש כאן גם בעיות של בריאות, פגיעה בשמיעה ובראייה וכדומה, ואלה דברים שאי-אפשר לפדוד אותם בכסף. על זה העובדים צריכים לקבל פיצויים, וכמה שהם מקבלים זה לא יותר מדי. היות ובמשך 8 שנים הם לא דרשו, לא פגיע להם עכשיו? עובדה שעכשיו הגדילו את תוספת סדום פי שלושה.

אם לוקחים בחשבון שהיו לעובדים 372 תביעות ואחרי ניפוי הגיעו ל-7 תביעות יסודיות, צריך להענות לכך. גם העובדים יודעים מה המצב במדינה, לא פחות מהנהלה. שפענו אתמול בוועדת העבודה, בדיון על תנאי השכר של העובדים הסוציאליים, שהם החליטו לשוב, כי אם אינם נוקטים באמצעים לא מדברים אתם. הם הגיעו למצב זה מתוך חוסר ברירה.

איני מקבל את הטענה לגבי התביעות הסוציאליות, שאם יתנו לעובדים אלה גם אחרים ידרשו זאת. מה הם אשמים? מדיניות השכר במדינת ישראל ביסודה אינה נכונה, בזה הממשלה אשמה לא העובדים.

אני מבקש מחברי ועדת הכלכלה לתת את הדעת על התופעה החדשה הזאת של השבתת המפעל על-ידי ההנהלה. זה אינו מקרה ראשון. התחילו בכך באלקו. זו צורה של לחץ על העובדים כאשר הם רוצים לנקוט באמצעים. ואם העובדים נוקטים בסנקציות כדי להיטיב את תנאי שכרם משביתים את המפעל. קשה היה לי מאד לשמוע את דברי מר סקלף שהמפעל יכול להשאר כך סגור שנה שלמה. הטבל של ציבור העובדים זה לא כלום?

א. שביבי:

א. לגבי דבראון:

צריכה לבוא הגובה מצד ועדת הכלכלה של הכנסת או ועדה אחרת על התפעה זו שהפכה לשיטה של השבתת מפעלים. התעשיינים מאורגנים טוב, יש להם קרן השבתה והם אומרים להנהלות המפעלים שאם ייעצו לתביעות הפועלים לא יקבלו כספים מקרן ההשבתה. הפועלים אינם נהנים מקרן זו. לכן צריך לנקוט באמצעים נגד שיטה זו של השבתת מפעלים. הפתרון אינו באינטים. הנהלת המפעל אינה יכולה לסגור מפעל על דעת עצמה. לא צריך לדרוש קרבן רק מהפועלים. כולנו רואים כאלה שמרוויחים הרבה כסף.

אם אנחנו רוצים לתרום לפתרון הבעיה עלינו לדרוש פתיחת שערי המפעל, פתיחת משא ומתן והענות לתביעות הפועלים. אין מקום לאינטים שלא יכנסו למשא ומתן אם הפועלים ינקטו בסנקציות. אי-אפשר לפנוע מצייבור הפועלים את הזכות המיסיונרית להגן על רמת חייהם.

ע. הדר (הורביץ): אני מציע לעסוק בנושא זה לא על רקע הנהרות באופק, ולאור העובדה שישנה כאן משלחת גדולה של פועלי ים הפלח. למדינה הזאת יש רק קופה אחת, ואנחנו נזקקים רק לפעולה אחת, והה"כ לבנבראון יודע זאת.

א. לבנבראון: איננו צריכים להיות מהנדבות של ארה"ב. מאחר יכולים לחדש את היחסים עם בריה"מ, ולקבל טמנה את כל העזרה.

ג. קצב: אנחנו לא רוצים? הם לא רוצים ביחסים.

ע. הדר (הורביץ): העונה מוגבלת, והה"כ לבנבראון שדואג כל כך לעובדים יודע זאת. אני חרד לכך, שאם ניתן תוספת מסויימת כאן, שישתנו בסקום אתר ישאר בלי פרנסה. בעוד שנה-שנתיים לא יהיה בטה לשלם משכורות, אני פנייה שמגייעה תוספת לעובדים, ואיני מתייחס כרגע לשאלה אם זו צריכה להיות תוספת יותר גדולה או קטנה יותר, אבל בטווח ששלם תוספות נשאר חסרי כל והראשונים שיפבלו עקב כך יהיו העובדים.

יש לנו בברינה שתי קבוצות עובדים: עובדי הייצור ועובדי השירותים, ולרוע מזלנו עובדי השירותים מחזיקים אותנו בגרות, וההסתדרות פנינה עליהם כאשר הם שופלים, בו בזמן שעובדי השירותים הם אמידים יותר. דוקא עובדי הייצור היו צריכים לקבל העדפות, אבל אלה לא ניתנו כי הן תלויות בשוק העולמי. בשביל עובדי השירותים פדפיטים כסף; כדי לשלם לעובדי הייצור צריך לקבל דולרים מחוץ-לארץ. אין בנחנו להוריד מעובדי השירותים ולתת לעובדי הייצור.

גם פר שקלף אינו חושב שהשבתת המפעל זה דבר אידיאלי, זו טרגדיה. זו תהיה קטסטרופה שלא תהיה פרנסה להמוני עובדים. אבל כעובד ייצור - אני חושב שגם החקלאים הם עובדי ייצור - אני יודע שפישתו צריך לשלם גבראניה בעד העובדיה שאני מייצר בני שאוכל לקבל תוספת, אחת אין מי שישלם. עלינו לשווק את התוצרת שלנו לחוץ-לארץ כמה שאפשר יותר. אסור שעובדי השירותים יקבלו יותר מעובדי הייצור, אלא להיפך. אני מסכים עם דברי ראש הממשלה שעובדי הייצור נוצאים את הנטל על גבם. אבל אין מנין לשלם תוספות אלה. בעוד שנתיים ידפיסו כסף שלא יהיה לו בכלל על מה להסתמך. לא יהיו לו כיסוי, ועלינו לראות דברים אלה בעינינו פקודות.

לו הייתי הושב שהעובדים מקבלים משכורת רעב הייתי דורש להוסיף. אבל בתנאים הקיימים, כאשר לעובד יש קיום לו ולמשפחתו, אין אפשרות להוסיף לאף אחד, רק תוספת יוקר בקושי. לדעתי אסור להוסיף לפי שמקבל יותר מ-1700 ל"י יטוד, כי אין סנה לשלם. התנאים הסוציאליים יגורפו לרעב, כי לא יהיה לפי לטעון.

בעניינים העקרוניים של פנסיה ההנהלה אינה יכולה לוותר. הופעתו לשמוע שיש גם פנסיה וגם קופת הגמולין. זה סווד פאד. ברגע שיתנו שבויעים פיצויים בסקום שבווע זה יגדור את כל התאגידים שנמצאים באופק. יש נוסחה שקובעת מה אפשר לעשות בפסגות הפנסיה, ואין המשק יכול להיטיב יותר. אבל לא טובן לי כישד זה קורה שבמקרה של פנות של עובד אין כיסוי לפשפחה. במוסדות אחרים שיש קופות הגמולין יש קרן נוספת של העובד והפעלים שבאה לענות על פקרים הריגים.

ט. סקלף: מרגע שיש פנסיה פקיפה יש כיסוי לזה.

ג. הדר (הורביץ):

לדברי חמ"כ לגנבראון בענין סנקציות - הכנסת עומדת היום לאשר חוק בענין זה. אני חושב שאי-אפשר לנהל משא ומתן על הסכמי עבודה כאשר עובדים נוקטים בסנקציות; ואם העובדים נוקטים בסנקציות צריך להשכיח את המפעל, ואני בעד זה שלא ישולם בעד הקופת ההשכחה.

פ. גרופר:

שפענו את שני הצדדים ואני מבין שבמשא-ומתן שני הצדדים התקרבו מאוד אחד לשני. איני מסכים עם חלק מהדברים שנאמרו כאן. הדבר החשוב ביותר לדעתי הוא פנסיה מקיפה, כי במקומות רבים משתדלים ללכת לקראת זה. אם אין פנסיה מקיפה וקורה אסון אין מי שיבאג למשפחה. לא ייתכן שהאשה והילדים ישארו בהוסר כל ויזדקקו לניטוח הלאומי. בנקודה זו הפעל והעובדים צריכים לוותר. אני חושב שתוספת סדום מ-150 ל"י עד 400 ל"י לחודש וצמודה, זו תוספת רצינית לשכר. בענין הפיצויים ההנהלה אינה יכולה לוותר, כי יש לזה השלכה על כל המשק. אני מבין שעד היום הייתה הסכמה בענין התנאים המיוחדים לסדום.

לדעתי זה אסון לאומי לפדינה שפועל כזה ישאר סגור. אני מציע שנסכם את הדיון בוועדה בכך, שנבקש מהצדדים לשבת עוד הערב כדי לנסות למצוא דרך לפתרון הבעיה של הפנסיה והפיצויים, כי בשאר הנקודות איני רואה מקום לויכוח.

אני מבקש מהעובדים לא לתת יד לזה, שעובד שנתפס בגניבה ונשפט על כך בבית המשפט, אי אפשר יהיה לפטר אותו. מה גם שמוסכם כאן שהעובד שיפוטו בגלל גניבה יקבל פיצויים. יותר מזה אי אפשר לדרוש.

י. ז'ק אטייר:

איני חושב שהיוזמה הברוכה של יו"ר ועדת הכלכלה להזמין את הפסובים כאן הייתה להסיף להם מותר. איני מקבל את כל הנימוקים והטענות של חמ"כ הדר. אמה טוען בצורה ברורה ביותר שצוול עושים השכירים למשק כאשר הם הובעים תוספת שכר משמעותית לציבור השכירים, כי זה יגרום לאבטלה. אין צוול גחל מזה גם מבחינה כלכלית - ואשרתי זאת לפני שבוע בזמן הדיון בכנסת - שביודעין ובמכוון אין מפרטמים את המחקר של ד"ר אלכסנדר, שפוכיח בצורה הברורה ביותר, שתוספת השכר בעיקר לבעלי שכר גמון ובינוני, ותשום תוספת יוקר לא מעורקרת הם הגורמים האנטי אינפלציוניים ביותר, כי האינפלציה באה מדברים אחרים. נפסיק להסיף מוסר לפועלים. להיפך, כפה שנותנים לפועלים שכר תפורה תפורה רצינית כך המשק יבריא יותר, ולא להיפך.

כל מה שאני מבקש הוא: לקחת את הסכם העבודה של מפעלי ים-המלח מ-31.3.75 ולהפוך אותו לריאלי, ולא יותר. להפוך את ההסכם הזה לריאלי גם בשכר היסוד, גם בתוספת סדום, גם בתוספת ומק, תוספת ערבה וכו'. ואיני מדבר רק על מפעלי ים-המלח, אלא על כל המפעלים בערבה. לא במקרה הוקמה במפעלי ים המלח מועצת העובדים שמקיפה את כל העובדים. זה כוח מחץ רציני מאוד, והכוח הזה אולי יביא לשינוי הרצוי. אני מבקש לקחת 200 ל"י מ-1.4.75 ולראות כמה הן שוות היום, ולפי זה לקבוע את הסכם העבודה, ולעשות הצמדה פלאה של הכל.

אני טוען נגד הפדיניות שלנו, כי אנחנו לא פעם לוחצים על הליכוד שלא לקבל חוקים כאלה. אני מצטער שהח"כ הדר ואחרים הם בעד הפילוסופיה של היו"ר, כי החוק שיידון היום בכנסת יתקבל בהתנגדות מפ"ם וחלק מחברי מפלגת העבודה.

י. ז'ק אפ"ר:

הבעיה של עובדי ים המלח היא אי-האמון שלהם שיוכלו להגיע במשא-ומתן לבידוד הבעיות עד תום העובדים רוצים להגיע בריאים ושלמים עד גיל 62 ולצאת לפנסיה. האם מי שהתחיל בגיל 18 או 21 לעבוד בים המלח יכול להגיע עד גיל 62? רק אז הוא מקבל את הפנסיה והפיצויים. זה לא ייתכן. האנשים אנטרים דבר פשוט: אנחנו לא טאפנינים שיש ביכולת העובד בסדרם לעבוד שם בדציפות 30-40 שנה. על כן מבקשים שתהיה פנסיה מקיפה ופנסיה מוקדמת. אני לא הייתי בנותן יד לפנסיה מקיפה. לו הייתי יודע שהעובד יגיע עד תום, אז זה בסדר. אבל אני יודע שרוב העובדים יישכרו באמצע ויצטרכו לעזוב את המפעל, ואז אין ערך לכל הפיצויים האלה.

מבחינה נפשית ופיסית לא יכולים העובדים בים המלח להמשיך עד תום בעבודה מלאה. יש הייום תעודות רפואיות בידי אנשים שאסור להם לעבוד בסדום, כי סדום זה דבר מיוחד במינו. הם יכולים לעבוד בדיפונה, בירוחם או במקום אחר, אבל לא בסדום. אז גם הפנסיה המקיפה אינה שווה שום דבר. קורה שאחרי 20-15 שנה עובד עוזב את המפעל והוא יכול לקחת אתו את זכויותי, אבל הוא מפסיד 25.4% מכל החסכונות שלו במסגרת פנסיה מקיפה. בזה לאפתורנו שום בעיה.

יש לי כאן פנתב סד"ר ישראלי, שהוא מנהל מחלקה בבית-חולים, בו הוא מדבר על ההשפעות הפיסיולוגיות על עובד שצריך באותו יום לנטוש הלוח והזור במשך שעות בארבעה אקלימים שונים. (קורא את המכתב). הוא בפירוש קובע שזה מעורר בעיות רפואיות קשות. וזו לא רק בעיה פיזית בלבד, מגיע יום שעובד סדום מבחינה נפשית אינו יכול לרדת לשם יותר.

לכן אני רואה בפנסיה מקיפה פתרון הבעיה, גם אם העובדים יקבלו פיצויים של חודש לשנה נוסף לזה. אני מטביח שהודש פיצויים בסדום זה אסון לכל מדינת ישראל. לכן אני מציע בנושא זה לעובדים ולהנהלה לשמור על הפנסיה היסודית והפיצויים כפי שזה קיים, אבל להגדיל את ביטוח החיים פי שלושה. ביטוח החיים יינתן לעובד אם יש בידו תעודה רפואית שאסור לו יותר לעבוד בסדום. במקרה כזה יוכר העובד כאילו הוא נכח ואינו יכול לעבוד, ויקבל את דמי הביטוח מחברת הביטוח.

א. שפיבי: תוכל לשכנע חברות ביטוח לעשות ביטוח כזה?

י. ז'ק אפ"ר: בוודאי.

ט. מקלף: ושחברת ים המלח תשלם את הביטוח.

י. ז'ק אפ"ר: זה בנוסף לתוספת סדום תהיה תוספת ששמועות?

נכונה. מה אשמים העובדים שבמשך שנים היתה הקפאה של תוספת סדום? כל חוזה העבודה צריך לחול החל מ-1.4.75 ואז זה יתן פשהו שיבטל את העורלות שקיימות עכשיו. חייבים לבוא אל העובדים עם איזו הצעה. יש במדינת ישראל פנסיה תקציבית עם פיצויים לפחות של 12 חודש, וזה אחרי 25 שנות עבודה, אבל את הפיצויים האלה משלמים רק 5% ממשכורת בטר. פי שיש לו פנסיה תקציבית אין לו חלום של 1/3 פיצויים.

חוק
אני רוצה להציע הצעת חוק להחיל את/הגבולות של עובדי המדינה גם על התאגידים המשלתיים, או שהמדינה לא צריכה לשאת על שכמה גם את התאגידים ותפבור את החברות האלה לשוק הפרטי.

אם רוצים לפתור את הבעיה שלפנינו, אני מציע שאחרי ישיבת הבנסת היום, שבא יתקבל החוק לתיקון חוק יישוב סכסוכי

י. ז'ק אמיר:

עבודה, נשכר עם העובדים ועם נציגי ההנהלה ונגשור את הדיון בנושא זה, כי לדעתי אפשר לגשור את העניין.

ס. סקלף: אהה שוכח שאתה כבר לא חבר מועצת עובדי ים הצלה.

י. ז'ק אמיר: אני חבר כנסת שרוצה לסייע בעניין זה.

י. כהן: כאן בוועדת הכלכלה של הכנסת יש קונצנזוס ללכת לקראת עובדי הייצור. גם בהסדרות וגם בכנסת אמרנו שעובדי הייצור צריכים לקבל עדיפות ראשונה. פה שנעשה השנה בשטח זה לא היה משפעות. אם היו מורידים לעובדי השירותים הפעם אולי זה היה משפעות.

אני נני מקבל שני דברים: א) שהעובדים יכולים לנקוט בסנקציות כפי שהם נקטו בפעלי ים הפלח ובמקומות אחרים. אין דבר בלתי-פורי יותר מאשר בשלא עובדים פלא ומקבלים שגר בעד עבודה פלאה. אנחנו צריכים לחזק את ידי ההנהלה בעניין זה ולומר: העובדים יכולים לשבות, אם אינם רואים דרך אחרת, אבל כאשר הם עובדים אינם יכולים לנקוט סנקציות. צריך להלחם נגד זה.

כאשר אני שומע שבפעלי ים המלח יש תוספת סדום של 150 עד 400 ל"י לחודש - שכשלעצמה אולי אינה תוספת גדולה - יחד עם התוספות האחרות, אני פתושם שהם הגיעו להשיגים לא רעים. אבל בגלל התנאים המיוחדים של מפעלי ים הפלח, ומפני שקשה להתמיד שם שנים רבות בעבודה, צריך לאפשר לעובד שמתמיד בעבודה למעלה מ-10 שנים לקבל פנסיה פלוס שבועיים פיצויים. ההנהלה טוכנה ללכת לקראת זה, וזה הישג משפעות לעובדים שאין לו דוגמה בשום מפעל בארץ. לדעתי צריך להוקיע את כיש"ם בחיפה על מה שהם עו. זה לא לכבוד העובדים, לא לכבוד המנהלים ולא לכבוד הכנסת, שהמפעל היחיד שפדינת ישראל מתגאה בו, שהוא המהצב העיקרי של פדינת ישראל, שכך יטביתו אותו. צריך בהקדם לאצוא דרך כדי לחזור בכבוד לעבודה תקינה.

אני חושב שההנהלה הלכה לקראת העובדים גם בעניין הפנסיה, גם בעניין הפיצויים לפי שמתמיד בעבודה למעלה מ-10 שנים, וגם בתוספת סדום - אני מציע לעובדים לשבת עם ההנהלה ולהגיע בהקדם להסכם כדי שתוכלו לחזור לעבודה. אנחנו יכולים רק לחזק את ידיכם, ולאחל לכם שלא תגיעו להתנצחות בדברים כפי שהיתה פה.

ג. קצב: אני מוחה על האיפה ואיפה של היו"ר שלחברי כנסת טטוייפים נותן לדבר כמה שהם רוצים, ולאחרים מקציב רק דקות מטפור להשתתפות בדיון. אני אוסרת זאת בעיקר בלפי דברי חה"כ ז'ק אמיר, שמתמצא היטב בבעיה זו.

י. ז'ק אמיר: הייתה לוטדת הרבה יותר לו ניתן לי יותר זמן לדבר.

ג. קצב: זה אינו הזמן להטיף מוסר. מכל מה ששפצנו כאן, אני למדה שהבעיה מתפרקת בשתי נקודות: א) בעיית יחסי האנוש שניין ההנהלה לבין העובדים; ב) בעיית התוספות. לדעתי הבעיה הראשונה עוד יותר חמורה, כי בגלל יחסי העבודה המעורערים אין ההנהלה נותנת לעובדי המפעל להתקדם מבחינת תפקידי הניהול. ישנה חסימה בפני העובדים להתקדם ולהגיע לתפקידים של ניהול. חבל מאד שזה כך, כי זה מפעל שתמיד היווה דוגמה של יחסיים טובים בין ועד העובדים לבין ההנהלה. זה טוב גם לעובדים וגם למשק המדינה.

ג. קצב:

אשר לבעיות הכספיות - שמענו שיטתן שלוש תביעות לדיון, שלגבי שתים מהן נדמה לי שיכולים להגיע להסכם. בעיית הפנסיה היא בעיה קרדינלית. אינני מומחית לנושא זה, אבל אני קוראת גם לעובדים וגם להנהלה, לטובת העובדים, לטובת ההנהלה ולטובת שסק המדינה, לנסות להגיע לפתרון. לדעתי שבייתה היא דבר לגיטימי בטאנקו של העובד בשטח המקצועי, אבל עלינו לזכור באיזה מצב אנחנו נמצאים. איננו חיים בחלל ריק. ישנה מצוקה כלכלית פנוימת במדינה, איננו יכולים להרשות לעצמנו את כל מה שאנחנו מבקשים. בענין הפנסיה צריך בהחלט להגיע לאיזה פתרון, כדי לפנוע מבירה הרסטית של מפעל שגאונות המדינה עליו.

הי"ד י. הורביץ: בהרגשת המתיחות שנוצרה כאן קשה אולי לדבר לגופו של ענין. כל אחד רוצה להראות את ההישגים שלו מבלי לקלוט מה שהשני אומר. יכולתי גם בענין זה להאשים את הממשלה, שיש בה מספיק עיוותים. אני מעיז לומר לא רק על ההנהלה של מפעלי ים המלח, אלא גם על העובדים, שהם השיגו הישגים נכבדים ביותר, וזה פתייחס גם לוועדי העובדים בעבר, וגם להנהלות קודמות. בפצב הנוכחי השגתם בפשא-ומתן שלכם הישגים שאינם פקובלים והם בניגוד לעפדה שלי. איני רוצה לבוא להנהלה ולטעון: פי הירשה לכם לעשות זאת. ההנהלה נתנה מה שנתנה. אבל אני רוצה להגיד לעובדים: אתם אינכם מבינים שאתם חלק מהפערכה הכללית. התוספת של שבוע פיצויים או פריצת הדרגות, אלה דברים שאד עדיניים. דבר אחד ברור, שזה שבוע נוסף.

איני מבין את הגישה הזאת שפסביב לתיקון פיוותים מעלים עיוותים נוספים. מפעלי ים המלח הם לא של העובדים ולא של ההנהלה. חה"כ מודעי צודק, זה הפחצב העיקרי של מדינת ישראל. ים המלח זה לא אחד התאגידים שיקום בהתאם לרווחים או להפסדים שלו. אנשים פרטיים לא באו להשקיע בים המלח. מדינת ישראל מחזיקה את הפחצבת הזו.

חה"כ אפסיר היה פעם יו"ד ועד העובדים שלכם, והוא ודאי זוכר משא-ומתן עם הנהלות קודמות. איני מבין את העפדה שלכם בפשא-ומתן הנוכחי במצב שמדינת ישראל נתונה בו. אתם תובעים לגבי הפנסיה דבר שאיננו קיים בשום מקום בארץ. אתם יודעים זאת, אבל אתם רוצים להשיג הישג כפי שהשיגו עובדי התעופה. עובדי התעופה מסובכעים שמה שהם תובעים זה צודק. ראיתם מה שהיה בעקבות ויתור אחד, והם קיבלו הרבה פחות ממה שהשגתם אתם.

נקיטת פנקציות זו חבלה במפעל שבשום אופן איננו יכולים להסכים לה. פותר להשביח מפעל אם יש שביחה הדדית. אבל לא סנקציות, ולא בא בחשבון לנהל משה ומתן על חוזה עבודה תוך נקיטת פנקציות. לו זה היה תלוי בי הייתי אומר: בשום מקום הממשלה אינה יכולה לחרוג ממה שהיא קבעה. איני יודע למה העובדים מצפים. ברגע שיתנו במפעלי ים המלח מעבר למה שנקבע יורשו זאת מיד בכל המדינה, ואי-אפשר יהיה לעאר זאת. אינכם יכולים להבעיר אש כוזאת של תביעות במדינה, בין אם לטענות שלכם יש יסוד רב או יסוד מועט.

איני רוצה להכנס כאן לשאלת העוול שנגרם לעובדי הייצור, וההענות המוגזמת לעובדי השירותים. אני מוכן להיות לוחם של עובדי הייצור, אבל זה צריך להיות טובן, ברור ופסודר, ולא תחת לחץ.

אני קורא לעובדים לחתום על חוזה העבודה ולחזור לעבודה תקינה. ואני אומר בכל לבי על ההנהלה - גם אם זה עלול להזיק לליכוד - ללכת ליתור ממה שהלכה. ההנהלה הלכה לקראת העובדים. תחזור לעבודה; מפעלי ים המלח אינם יכולים להשאר סגורים. פשיהו אמר כאן שיכולים ללכת לפקושות עבודה אחרים. לא מחזיקים בכוח שום אדם.

היו"ר י. הורביץ:

עדיין זו מדינה שאדם יכול לעבוד איפה שהוא רוצה. בשום אופן ההנהלה אינה צריכה ללכת מעבר לתביעות להן נענתה, כי היא הרגה בזה אפרייניות השכר של הממשלה.

אני פונה לעובדים ולהנהלה לחתום על חוזה העבודה ולחזור לעבודה.

י. בוטבול:

גם למועצת העובדים וגם לנועד העובדים כואב מאוד שהמפעל עומד סגור. אנחנו קשורים למפעלים המלח. אני מצטרף בזה לברכת ההלטה שהירה לפנינו ל שלנו, מר שחר.

הה"כ מודעי אמר שהיינו צריכים לנצל את התקופה הטובה כדי לדרוש הטבות. זה היה לפני שנתיים. אמרו לנו שלא נוכל להמשיך בעבודה אם לא נחתום על חוזה העבודה. גם הפעם אמרו לנו: לא ייתכן לדרוש כאשר אין דיון על חוזה עבודה. הסכמנו לזה, והעלינו את תביעותינו כאשר הגיע הזמן לדיון בהסכם העבודה.

במשך 25 שנה המפעל הזה מתנהל על הצד הטוב ביותר. אבל כאשר ראינו שעובד בנק מקבל משכורת של 7000 ל"י לחודש, ועובד רשות השידור ורשויות אחרות מקבלים למעלה מ-4000 ל"י לחודש, ואני עם שעות הנוספות - אני מגיע הביתה אחרי 12 שעות - אני מקבל הרבה פחות מזה. אנחנו עובדים במדום, וכל השנים הכירו בכך שהעבודה במדום מצדיקה תוספת משמעותית. היום אין הבדל בין השכר שלנו לבין השכר של עובדים במקומות אחרים בארץ. אנחנו מבקש לשפר את ההפרש בשכר שאותו איבדנו במשך השנים. שלוש שנים לא קיבלנו שום תוספת גים המלח.

השבנו שבנוועדה זאת תבינו את הבעיות של העובדים ותנסו לפשר בינינו לבין ההנהלה. במקום זה היו"ר אוטר על ההנהלה לעבור על מה שהיא כבר הסכימה לו. רצינו להגיע לאיזון בקודה מוסכמת שתפשר בינינו.

א. דביאל:

1000 עובדים יושבים עם משפחותיהם בבית ופה מדברים כאשר חושבים על הבחירות.

י. בוטבול:

עובדה היא שהמפעל שלנו עומד כל ימות השנה ללא הפסקה. מר מקלף אמר שפעם עברו גם ביום הכיפורים, ועכשיו גם זה לא. ההנהלה הפסיקה את העבודה ביום זה בגלל תוספת של -25 ל"י.

א. דביאל:

ההנהלה הזאת מחזיקה דירות לפקידים בכירים ודואגת להם לבל סיני דברים, אתם יודעים את זה? במשטרה

י. בוטבול:

אנחנו עובדים בשבתות ובחגים במקום לבלות עם המשפחה; גם בראש השנה וגם בליל הסדר איננו בבית עם האשה ועם הילדים. אנחנו מבקשים לשפר את תנאי העבודה של עובדי ים המלח, אחרי ש-8 שנים לא דיברו על זה.

כואב לי מאוד שהנוועדה הזאת לא פנתה אל ההנהלה בבקשה לנסות ולהתפשר עם העובדים. אבל להגיד לה לא לתת ולחזק את ידי ההנהלה, זה פרט שהם זכו לו בישיבה הזאת.

ד. כנפון:

כאן אין זריחות כספיות גדולות. הה"כ מודעי דיבר על האינפלציה, אנחנו אף פעם לא נשיג אותה. נדמה לי שלא הבינו כאן את ענין הפנסיה המקסימה והפיצויים - לא כולם יוצאים לפנסיה, הכסף נשאר בקרן.

ד. כנפו:

צר היה לי לשמוע שוועדת הכלכלה אינה מגנה את השבתת המפעל, שהמדינה היא בעלת רוב הפניות שלו. ההשבתה גורמת נזקים עצומים לבריכות, ואנחנו יכולים להביא על כך חוות דעת של מומחים. מצד אחד אתם דורשים מפני לוותר על תוספות שמגיעות לנו, ומצד שני נותנים יד להפסד של פליוני לירות על-ידי תפיכה בהשבתת המפעל.

איני יודע בשביל מה הזמינו אותנו לדיון הזה. אנחנו בלי סעיף הפנסיה לא נחתום על חוזה העבודה, והמפעל לא ייפתח. ואני מצהיר פה: אם לא ישלפו לנו בעד כל ימי ההשבתה לא נחזור לעבודה.

ט. מקלף: לא נשלם בעד ימי ההשבתה.

אופרים לנו שאם יתנו לנו תוספות זה יצית אש בכל המדינה, ובכל הפסק ידרשו תוספות. זה לא נכון לגבינו. בשנת 1968 ביקשנו להשיג שבוע עבודה מקוצר, וקיימנו דיון על זה עם שר העבודה דאז, פר אלפובי. הוא השתכנע ואמר שהוא יציע לפפעל בחיפה לדרוש את התנאים האלה. גם במפעלים אחרים בסביבה שלנו קיבלו זאת, ואנחנו עד היום אין לנו שבוע עבודה מקוצר.

ס. כהן:

היו"ר י. הורביץ: אנחנו לא נסכים היום, נביא הצעת סיכום בנושא זה באחת הישיבות הקרובות. שמעתם את דעת החברים.

ט. ברגר: ישנה החלטה של הממשלה שלא משלמים בעד ימי שבתה.

ע. הדר (הורביץ): אני מציע שקבוצה מצומצמת של ההגלה ושל העובדים תשב אם היו"ר ותנסה לטווא דרך.

ט. מקלף: יש תהליכים קבוצים לניהול טשא-ופתן על הסכם עבודה.

ט. כהן: היו"ר שלנו אמר שלא נחזור לעבודה אם לא ישלפו שכר בעד ימי ההשבתה.

ט. מקלף: אני חוזר ואומר שלא ישלפו.

ט. כהן: אז אין על מה לשבת.

היו"ר י. הורביץ: אני מודה לכולם, ונועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 16.15